

Хомин Петро
д.е.н., професор
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль

ДЕФІНІЦІЇ ОБЛІКОВОЇ ТЕОРІЇ: WAS ES IST?

На жаль, Лука Пачіолі не залишив нам тлумачень облікових дефініцій, зокрема, капіталу, основних засобів, або хоч би кореспонденції рахунків з відображення їхнього зносу, ото ж їхня енігматична сутність донині маячить перед очима як практиків, так і теоретиків, які не можуть зрозуміти was es ist? Тим паче, що пізніше (у 18-му ст.) англійці, які звикли їздити лівим боком, ще більше заплутали теорію бухгалтерського обліку, ввівши «ліву» дефініцію – амортизацію та ще й із трьома назвами, які ніхто зрозуміти не може: AMORTIZACION – процес втрати вартості (стосується нематеріальних активів); DEPRECIATION – процес перенесення одноразових витрат (застосовується до матеріальних активів); DEPLETION – виснаження (вживається щодо земельних угідь). Й нині маємо проблему, як розглядати знос необоротних активів, бо колишнє його протиставлення цій категорії якось непомітно знівельовали, адже назва рахунку 13, як відомо, є їхнім поєднанням.

Отож, здавалось би, що ця проблема мала би бути на вістрі сучасних наукових пошуків, бо стан не те що розширеного, а хоч би простого відтворення основних засобів плачевний у неمالій мірі через відсутність в обліку контролю за формуванням необхідних для цього джерел фінансування. Приміром, доїздилися до того, що «рухомий склад залізничного транспорту зношений на 90%»[1, с. 351,447].

Та де там, зараз у моді «поверхневі» – так нинішні суржикознавці перекладають російський прикметник «поверхностный» – компіляції з інтернету, а «Глибинні ідеї, постулати і парадокси, які лежать в основі теорії, не розглядаються взагалі, перетворюючи курс теорії в курс без теорії»[3, с. 5], й остаточно відійшли від настанов класиків про зв'язок бухгалтерського обліку з політекономією – відомий крилатий вислів П. Ж Прудона: «Те, про що професори з таким галасом трактують під широкомовним іменем політичної економії, є не що інше, як марне патякання про рахівництво»[2, с. 141].

А основоположні облікові дефініції як були неясними, такими й залишаються. Ото й маємо в так званих стандартах повно нісенітниць, які затуманюють бухгалтерський облік, адже ніхто не спромігся не тільки сформулювати визначення, скажімо, капіталу, але й основних і оборотних засобів – оксюморонів тих, хто вводив облікові категорії, хоч «училися понемногу чому-нибудь и как-нибудь», тому заблукали в лісі з двох дерев, бо мова повинна йти про засоби і предмети праці.

Які в розділі II. Оборотної активи Балансу (Звіту про фінансовий стан) ф.

№ 1 перемішані, адже між малоцінними об'єктами обліку, які за теорією бухгалтерського обліку чогось вважаються предметами, наприклад, інструментом, та об'єктами, що відносяться до необоротних активів, немає жодної різниці, оскільки всі вони – суть засоби праці, позаяк належать до речей або комплексу речей, якими людина діє на предмети праці. Певна річ, тривалість колаобігу основного й оборотного капіталу різна, однак і предмети праці, до яких відносять те, на що спрямована безпосередня праця людини, й засоби праці, за допомогою яких з ними поєднується жива праця, за своєю сутністю є оборотними активами.

Тому закликаю всіх, кому не байдужа справжня теорія бухгалтерського обліку, «не западати» на новомодні оксюмори-одноденки, від кого б вони не витікали, а з усією наполегливістю досліджувати «глибинні ідеї, постулати і парадокси, які лежать в її основі».

Список використаних джерел

1. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2016 році» [Текст]. – К. : НІСД, 2016. – 688 с.
2. Соколов, Я. В. Бухгалтерский учёт: от истоков до наших дней [Текст] / Я. В. Соколов. – М.: Аудит ЮНИТИ, 1996. – 638 с.
3. Соколов, Я. В. Основы теории бухгалтерского учёта [Текст] / Я. В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 496 с.

